

CURS DE PEDAGOGIE

Conf. univ. dr. Adriana NICU

Nivelul I

- **Introducere în pedagogie**
- **Teoria și metodologia curriculum-ului**
- **Teoria și metodologia instruirii**
- **Teoria și metodologia evaluării**

Introducere în pedagogie

- **Pedagogia - știință a educației**
- **Educația în societatea contemporană**
- **Educabilitatea**
- **Dimensiunile educației**
- **Sistemul de învățământ din România**

EDUCAȚIA ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

- **Educația – delimitări conceptuale**
- **Formele educației**
- **Funcțiile educației**
- **Educația și problematica lumii contemporane**
- **Educația permanentă**
- **Tendențe în educația contemporană**

Etimologia termenului **EDUCAȚIE**

Limba latină:

- **educatio** = creștere, hrănire, formare
- **educare** = a crește, a hrăni, a forma, a instrui
- **educere** = a scoate din, a înălța

Educația – obiect de studiu al pedagogiei

Educația ca activitate

- ansamblul de acțiuni conștiente, sistematice pe care un subiect educațional (educatorul) le exercită asupra unui obiect educațional (educatul) în vederea realizării unui scop bine determinat
- stadiul superior al educației și umanizării – autoeducația

Educația ca proces

- acțiunea de transformare în sens pozitiv și pe termen lung a ființei umane, în perspectiva unor finalități explicit formulate
- proces specific uman care urmărește valorizarea resurselor interne ale personalității

Educația ca produs

- cultura generală și de specialitate, comportamentul, atitudinile, valorile împărtășite, deprinderile și priceperile, motivația

O definiție operațională a educației

Activitate socială complexă realizată printr-un lanț nesfârșit de acțiuni exercitate în mod conștient, sistematic și organizat; în fiecare moment un subiect – individual sau colectiv – acționează asupra unui obiect – individual sau colectiv -, în vederea transformării acestuia din urmă într-o personalitate activă și creatoare, corespunzătoare atât condițiilor istorico-sociale prezente și de perspectivă, cât și potențialului său biopsihic individual (Nicola, I. 1996).

Formele educației

- **Educația formală (școlară)**
- **Educația nonformală (extrașcolară)**
- **Educația informală (incidentală)**

Educația formală (școlară)

- cuprinde ansamblul **acțiunilor** intenționat educative, realizate în mod planificat, sistematic, în cadrul instituțiilor școlare și universitare, structurate și ierarhizate în trepte școlare și pe ani de studiu;
- asigură formare intensivă, cu obiective clar precizate, eșalonate pe baza unor programe de studii, sub conducerea unui corp profesoral specializat și care se adresează unui public ce beneficiază de un statut aparte – elevi sau studenți;
- permite asimilarea cunoștințelor ca sistem din vaste sisteme ale experienței umane, ale științei și tehnologiei, ale literaturii și filosofiei, ale artei și eticii, oferind, concomitent și un cadru **metodic** al exersării și dezvoltării aptitudinilor și capacităților umane;
- reprezintă un autentic instrument de integrare socială, fiind întotdeauna **evaluată social**.

Educația nonformală (extrașcolară)

- cuprinde ansamblul **acțiunilor** educației neșcolare, structurate și organizate într-un cadru instituționalizat, dar situat în afara sistemului școlar;
- acțiunile de educație și instrucție extrașcolară se subdivid în:
 - parașcolare – medii socio-profesionale, de perfecționare, reciclare, recalificare, de formare civică sau profesională;
 - perișcolare – medii socio-culturale, de autoeducație și de loisire, de refacere a echilibrului psihic și fizic prin relaxare;
- se desfășoară în instituții tradiționale sau moderne: cluburi ale elevilor, organizații nonguvernamentale, cluburi sportive, teatre, muzee, biblioteci, excursii, televiziune, cinematograful, presă, Internet etc.;
- prezintă o mare flexibilitate, cuprinde programe variate în funcție de vârstă, sex, categorii socio-profesionale, religioase etc.

Educația informală (incidentală)

- cuprinde ansamblul **influențelor** cu efecte educative care rezultă din contextul situațiilor și activităților cotidiene și nu își propune în mod deliberat atingerea unor scopuri de ordin educativ;
- provine din mediul de viață, din ambianța familială, civilizația urbană, viața satului, grupuri de vârstă sau din meseria practică, din participarea la viața socio-culturală și este în afara cadrului organizat, instituționalizat;
- este mijlocită de miile de contacte spontane ale existenței cotidiene, ceea ce face ca fiecare individ să achiziționeze în decursul vieții sale informații, să interiorizeze valori, să adopte atitudini, să exteriorizeze comportamente etc., care îmbogățesc, pe neobservate, profilul său spiritual;
- este spontană sau difuză, ocupă ponderea cea mai mare în timp și ca influență extensivă asupra diferitelor laturi ale ființei umane.

Interdependența formelor educației

- Fiecare formă a educației are rațiunea ei de a fi și câmpul ei de acțiune în procesul de educație.
- Educația formală și cea nonformală au puncte comune în sistemul organizat de societate, în scopul facilitării și grăbirii achizițiilor cunoașterii, interiorizării valorilor culturii, modelării comportamentelor, forme instituționalizate, diferențiate prin cadrul și modalitățile de realizare.
- Educația formală beneficiază de modalitățile educației spontane, deoarece școala nu poate ignora bogăția de informație și experiențele inedite acumulate de elevi în timpul lor liber.
- Educația formală orientează, completează și corectează achizițiile obținute prin intermediul educației nonformale și ocazionale; exercită o funcție integrativă, de sinteză, a diferitelor experiențe trăite.

Funcțiile educației

1. **Selectarea, prelucrarea și transmiterea valorilor de la societate la individ - asigură conținutul educației și exprima funcția culturală a educației.**
2. **Dezvoltarea conștientă și progresivă a potențialului bio-psihic al omului - realizabilă pe baza valorificării descoperirilor biologiei și psihologiei și a fundamentării acțiunii educaționale pe aceste descoperiri.**
3. **Pregătirea omului pentru integrarea activă în viața socială - realizarea unor activități socialmente utile în diferite contexte sociale, pentru el și pentru comunitate; exprimă funcția economică a educației.**

Educația și problematica lumii contemporane

- **Problematica lumii contemporane (P.L.C.) - fenomen complex care reflectă modalitățile de implicare ale domeniului educațional în soluționarea provocărilor lansate de spațiul social contemporan.**
- **Conceptul P.L.C. a fost introdus de Clubul de la Roma, întemeiat în 1968 sub conducerea lui A. Peccei, ca o instituție ce reunește specialiști din întreaga lume preocupați de evoluția și destinul omenirii.**

Noile educații

- Educația pentru mediu sau educația ecologică vizează ameliorarea calității mediului ambiant.
- Educația pentru pace și cooperare formează aptitudini și atitudini civice prin dialog și participare la rezolvarea conflictelor.
- Educația pentru comunicare și mass-media formează o atitudine critică, selectivă față de avalanșa de informații oferite de mass-media.
- Educația pentru participare și democrație intenționează formarea unui cetățean conștient de drepturile și responsabilitățile sale.

Noile educații (continuare)

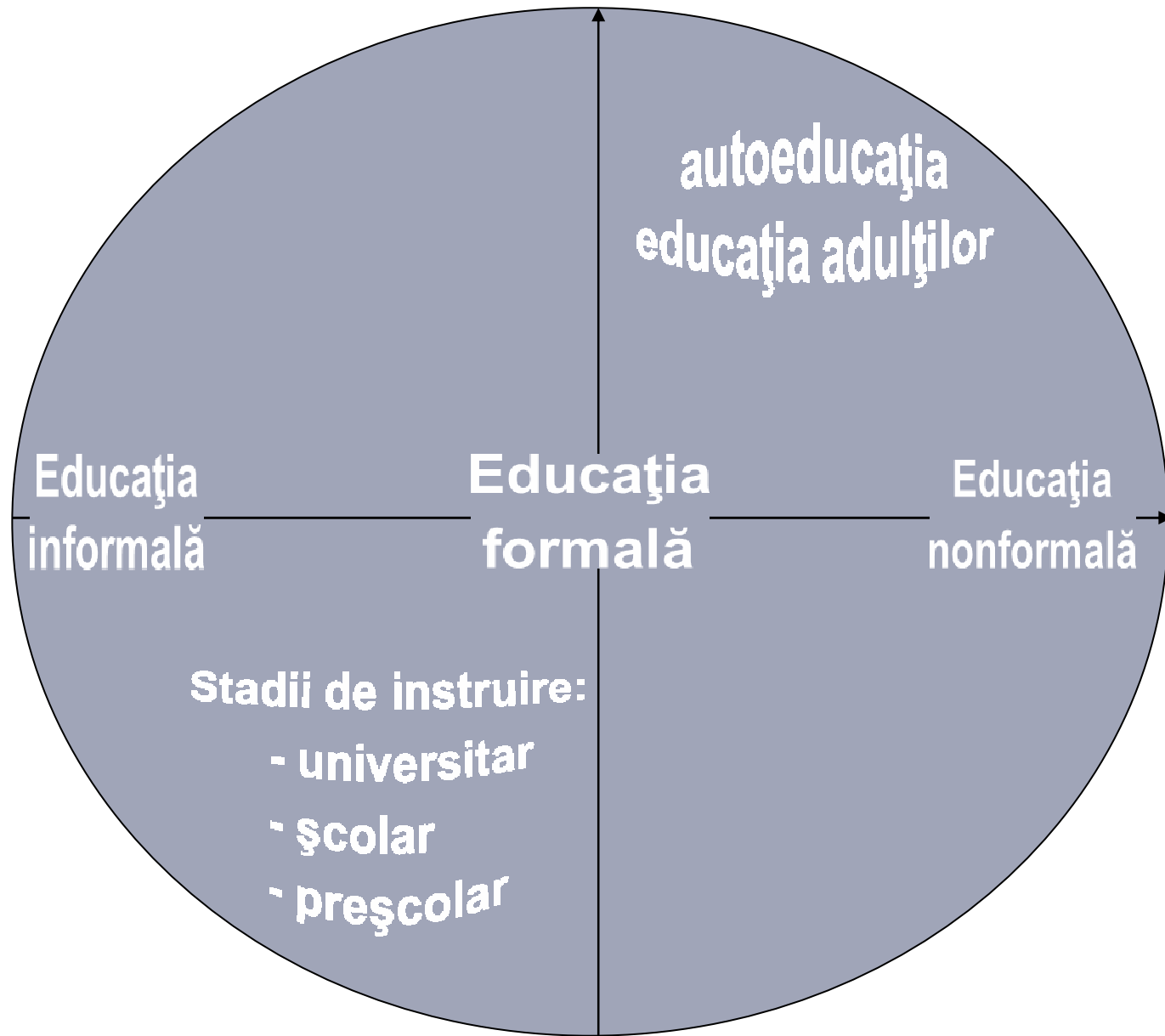
- Educația pentru schimbare și dezvoltare formează capacități de adaptare rapidă și responsabilă a omului la reformele, inovațiile, transformările petrecute în diferite sectoare ale vieții sociale.
- Educația pentru tehnologie și progres formează aptitudini și atitudini necesare în condițiile progresului tehnologic.
- Educația demografică cultivă responsabilități civice în raport cu problemele specifice populației (creștere, scădere, migrație etc.).
- Educația sanitară formează competențe de organizare rațională a vieții în condițiile rezolvării unor probleme specifice educației nutriționale, educației sexuale, educației casnice etc.

Demersuri de introducere a noilor educații în sistemele moderne de învățământ

- **Demersul disciplinar** înseamnă introducerea de discipline centrate pe un anumit tip de educație.
- **Demersul modular/disciplinar** implică crearea de module specifice noilor educații în cadrul disciplinelor tradiționale.
- **Demersul infuzional** vizează transmiterea de mesaje ce țin de noile educații în aria unor discipline diferite.
- **Demersul transdisciplinar** presupune abordarea noilor educații sub forma unor sinteze științifice, realizate semestrial sau anual de echipe de profesori.

Educația permanentă

Autoeducația

- Este o capacitatea care nu apare spontan, ci este produsul unei activități organizată în școală, sub conducerea profesorului, și de durată.
- Activitatea conștientă și complexă a ființei umane desfășurată în scopul desăvârșirii propriei personalități, prin care subiectul uman își stabilește, implicit sau explicit, propriile scopuri și obiective educaționale.
- Până la vârsta preadolescenței educația ocupă o pondere mai mare decât autoeducația, în timp acestea devin egale ca importanță și extensie, iar după adolescență autoeducația deține treptat o pondere semnificativ mai mare decât educația, permanentizându-se în timp.

Dezvoltarea capacității de autoeducația

- Formarea autonomiei cognitive prin dezvoltarea unor strategii și abilități de muncă intelectuală.
- Cultivarea independenței și intereselor elevilor, în acord cu aptitudinile și aspirațiile lor.
- Educarea voinței elevilor și a capacității acestora de a depune un efort constant pentru realizarea sarcinilor impuse/autoimpuse.
- Organizarea judicioasă a bugetului de timp.
- Dezvoltarea capacității de autoevaluare și reflecție personală, de estimare corectă atât a posibilităților și limitelor proprii, dar și a modalităților de surmontare a acestora.

Educația adulților

- Prima școală pentru adulți ia ființă în anul 1798, la Nottingham, Marea Britanie.
- Formele de organizare a educației adulților includ:
 - cursuri de reciclare
 - cursuri de perfecționare
 - universități populare
- Activitate complexă, dificilă și pretențioasă din următoarele motive:

Educația adulților

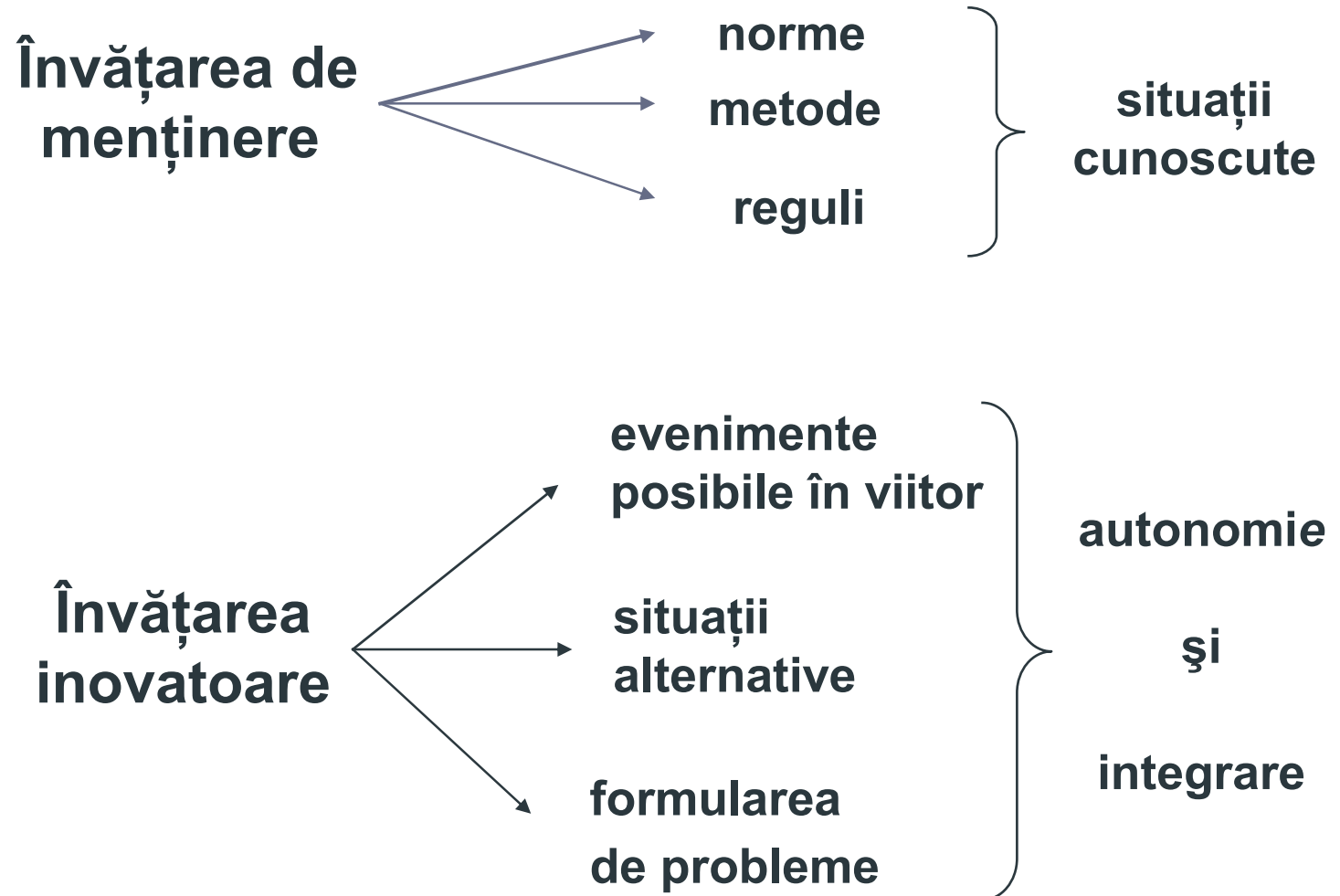
Educabilul	COPIL	ADULT
Variabila		
Caracteristica de bază	Dependent	Independent, autodirectiv
Experiența anterioară	Neimportantă	Importantă, oferă resurse pentru facilitarea învățării
Montajul psihologic al educabilului	Se bazează pe dezvoltarea fizică, mentală și socială	Se bazează pe necesități
Relevanța cunoștințelor	Aplicabilitate tardivă	Aplicabilitate imediată
Mediul curricular	Competitiv, formal, centrare pe disciplină, orientare spre autoritate	Colaborativ, informal, adaptat necesităților educabilului, centrare pe probleme, sarcini, etc.
Planificarea	Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul
Determinarea necesităților	Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul, autodiagnosticare
Designul lecției	Secționată în funcție de subiect, focalizată pe conținutul materiei de studiu	Secționată în funcție de necesități, focalizată pe probleme, sarcini, etc.
Activitatea de bază	Transmiterea informației	Experimentarea
Evaluarea	Efectuată de profesor	Efectuată în comun cu profesorul și reciproc

Knowles, M. S., 1984,
The Art and Science of Helping Adults Learning

Educația adulților

- **curiozitatea scade și se limitează la domeniile de interes ale adultului;**
- **puterea de memorare mai redusă, ceea ce impune o structurare logică și psiho-pedagogică a volumului de informații;**
- **plasticitatea eu-lui este în scădere, ceea ce duce la conservatorism, rigiditate și rezistență crescută la schimbare;**
- **rezerve față de sistemul școlar clasic și discursul de tip academic;**
- **necesitatea unei permanente dublări a discursului teoretic cu exemple practice autentice;**
- **puterea autoritară a profesorului scade, fiind necesar ca acesta să fie perceput drept consilier pentru anumite teme sau probleme practice și nu ca profesor în sensul strict al cuvântului.**

Tendențe în educația contemporană

Paradigme educaționale – abordare comparativă

Paradigma veche	Paradigma nouă
<ul style="list-style-type: none">▪ Accentul cade pe conținut, pe informații	<ul style="list-style-type: none">▪ Accentul cade pe „a învăța să înveți”, pe accesul la informații
<ul style="list-style-type: none">▪ Educația centrată pe profesor și pe predare	<ul style="list-style-type: none">▪ Educație centrată pe elevi/adulți și pe procesul învățării
<ul style="list-style-type: none">▪ Învățare prin memorare și reproducere	<ul style="list-style-type: none">▪ Învățare prin gândire critică și rezolvare de probleme
<ul style="list-style-type: none">▪ Ritm uniform de învățare	<ul style="list-style-type: none">▪ Ritmuri și stiluri de învățare diferite
<ul style="list-style-type: none">▪ Activități școlare cu grupuri mari	<ul style="list-style-type: none">▪ Activități școlare individualizate
<ul style="list-style-type: none">▪ Profesorul este mai mult un transmițător de cunoștințe	<ul style="list-style-type: none">▪ Profesorul are rol de organizator, de îndrumător, animator al învățării
<ul style="list-style-type: none">▪ Programe analitice obligatorii, rigide; manualul unic	<ul style="list-style-type: none">▪ Programe analitice flexibile; manuale alternative
<ul style="list-style-type: none">▪ Accent pe cunoștințe teoretice	<ul style="list-style-type: none">▪ Completarea cunoașterii teoretice și abstracte cu practica, experiența
<ul style="list-style-type: none">▪ Se învață pentru prezent (învățare de menținere).	<ul style="list-style-type: none">▪ Se învață pentru viitor (învățare inovatoare).

Aplicație - CVINTET

Elaborați un cvintet cu titlul *Educația*, respectând următoarea structură:

- I vers: 1 cuvânt care precizează subiectul;
- al II-lea vers: 2 cuvinte care descriu subiectul;
- al III-lea vers: 3 cuvinte care exprimă acțiuni;
- al IV-lea vers: 1 propoziție, formată din patru cuvinte care exprimă o idee, o definiție sau sentimente față de subiect;
- al V-lea vers: 1 cuvânt care exprimă esența subiectului.

Bibliografie

- **Botkin, J., Elmandjra, M., Malita, M.,** (1981), *Orizontul fără limite al învățării*, Ed. Politică, București.
- **Crețu, D., Nicu, A., Mara, D.,** *Pedagogie. Formarea inițială a profesorilor*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2005
- **Dave, R. H.,** (1991), *Fundamente ale educației permanente*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- **Thomas, J.,** (1977), *Marile probleme ale educației în lume*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- **Văideanu, G.,** *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică, București, 1988